

Μια προσέγγιση στη θεματική « προαιρετικά μαθήματα»

Δίτσιου Μαλαματή, Φουσέκη Έφη, Χιόνη Μαίρη *

Α. Χαρακτηρισμός των διδασκόμενων μαθημάτων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα και τις οδηγίες για τη διδακτέα ύλη, στο Γυμνάσιο και το Λύκειο τα διδασκόμενα μαθήματα χαρακτηρίζονται ως υποχρεωτικά, επιλογής και προαιρετικά.

Στο Γυμνάσιο τα υποχρεωτικά είναι 16 (12 στα εσπερινά) χωρίς να υπάρχει αναφορά σε μαθήματα επιλογής. Ο χαρακτηρισμός προαιρετικά μαθήματα¹ αναφέρεται στο Νόμο- ΠΔ35,ΦΕΚ11, τ Α,4-2-91, για τα Γυμνάσια και όλες τις μορφές Λυκείου. Μετά το Ν.2525 τα προαιρετικά μαθήματα ισχύουν μόνο για τα Γυμνάσια. Αντίθετα στο Γενικό Λύκειο σε κάθε τάξη το πρόγραμμα περιέχει τα υποχρεωτικά μαθήματα (για την Β΄ και Γ΄ τάξη διακρίνονται σε γενικά και κατεύθυνσεων) και τα μαθήματα επιλογής από τα οποία ο μαθητής /τρια επιλέγει ένα υποχρεωτικά.

Αναλυτικά: στην Α΄ Λυκείου, προβλέπονται 10 μαθήματα γενικής παιδείας και 5 επιλογής (επιλογή για ένα από τα 5),στη Β΄ Λυκείου προβλέπονται 8 γενικής παιδείας, 3 κατεύθυνσης και 14 μαθήματα επιλογής και στη Γ΄ Λυκείου προβλέπονται 8 γενικής παιδείας, 4 κατεύθυνσης και 18 μαθήματα επιλογής (αναλυτική αναφορά των μαθημάτων επιλογής στο παράρτημα)

Προτείνουμε να γίνει μια έρευνα από το ΚΕΜΕΤΕ για την τύχη των προαιρετικών μαθημάτων στα Γυμνάσια, πόσο συχνά εφαρμόζονται, την αντιμετώπιση που έχουν από καθηγητές και μαθητές και τους παράγοντες γενικότερα που ενισχύουν ή αποτρέπουν την εφαρμογή τους.

Υπάρχουν ακόμη και οι λεγόμενες **σχολικές δραστηριότητες** (Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, Αγωγή του Καταναλωτή, Πολιτιστικά Θέματα) οι οποίες σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία του προγράμματος των Γυμνασίων και Λυκείων έχουν την έννοια του προαιρετικού, δεν χαρακτηρίζονται όμως ως «μάθημα».

Οι σχολικές δραστηριότητες αποτελούν τμήμα των προγραμμάτων των σχολείων (πχ. ο νόμος 1892/90 για την ΠΕ και ο Ν. 2817 ΦΕΚ 78,τ. Α΄, 14-3-00 για την Αγ. Υγείας) και σύμφωνα με την Υπουργική απόφαση Γ2/4867/28-8-92 εφαρμόζονται με προαιρετική εφαρμογή σε εθελοντική βάση δύο ώρες την εβδομάδα στη Β/μια εκπαίδευση, εκτός ωρολογίου προγράμματος.

Παρόλο που με το Ν. 2817 (ΦΕΚ 78,τ. Α΄, 14-3-00) τα **προγράμματα Αγωγής Υγείας** αποτελούν τμήμα των ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **στην πράξη δεν υπάρχει κάτι τέτοιο**

Β. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Ένα από τα πιο βασικά σημεία προβληματισμού της 30χρονης πορείας της ΠΕ στο ελληνικό σχολείο (με τον εθελοντικό χαρακτήρα που έχει ως «δραστηριότητα») είναι κυρίως ότι η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση αποτελεί ακόμη και σήμερα περισσότερο υπόθεση 2-3 μόνο εκπαιδευτικών και των 20-30 μαθητών της μίας ή των 2-3 ομάδων σε όσα σχολεία την επιλέγουν κάθε σχολική χρονιά, ενώ θα έπρεπε να αποτελεί υπόθεση όλης της σχολικής κοινότητας.

Η Δεκαετία της Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ) για τα έτη 2005-2014 (UNESCO) την οποία υποστηρίζει και το ΥΠΕΠΘ, καθώς και το κεφάλαιο36 της Agenda 21 (από την Διεθνή Διάσκεψη για το Περιβάλλον στο Ρίο το1992) ορίζει την ανάγκη προώθησης και βελτίωσης της βασικής εκπαίδευσης και την ανάγκη για επαναπροσανατολισμό του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος σε όλα τα επίπεδα ώστε να ληφθεί υπόψη η Βιώσιμη Ανάπτυξη (στα σχετικά ελληνικά κείμενα αναφέρεται και ως αειφορική ανάπτυξη ή αειφορία).

Δεδομένου ότι η ΕΒΑ αποτελεί την εξέλιξη της ΠΕ (βλέπε Διεθνή Διάσκεψη Θεσσαλονίκης 1997), είναι προφανές ότι απαιτείται η ενδυνάμωση του θεσμού της ΠΕ, δεδομένου ότι σε διεθνές επίπεδο

¹ Ως τομείς προαιρετικών μαθημάτων αναφέρονται : Μουσική και χορός, εικαστικές τέχνες, θέατρο-κινηματογράφος, δημοσιογραφία, κοινωνικά -οικονομικά-συνεργατικά θέματα και υγείας, ξένες γλώσσες.

βρίσκονται σε εξέλιξη πολλές και αξιόλογες προσπάθειες ανασυγκρότησης και του θεσμού της ΠΕ και του ίδιου του σχολείου (*βιώσιμο σχολείο*: ένα σχολείο που εξοικονομεί ενέργεια, νερό, παράγει λιγότερα σκουπίδια, ανακυκλώνει, έχει πράσινους χώρους κλπ αλλά διαθέτει και ένα διαφορετικό τρόπο οργάνωσης και διοίκησης όπου καθηγητές και μαθητές έχουν ένα πιο ουσιαστικό λόγο, συνεργάζονται με την κοινωνία κλπ). Είναι μια ευκαιρία που ίσως πρέπει με κάθε τρόπο να αξιοποιηθεί από τα σχολεία μας..

Κύριους άξονες προβληματισμού² αποτελούν τα εξής:

1. Να κατακτηθεί η συστηματική *επιμόρφωση* των εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων -όχι περιστασιακά ανάλογα με τους πόρους και τις ανάγκες του ΕΠΕΑΕΚ-αλλά ενταγμένη συστηματικά στη εισαγωγική και ενδουπηρεσιακή επιμόρφωση από τους πιστοποιημένους επιμορφωτικούς φορείς για παιδαγωγικές βιωματικές μεθόδους, για διεπιστημονικά δομημένα μαθήματα και δραστηριότητες, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των εκπαιδευτικών και τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων. Το πιο σημαντικό είναι ότι η επιμόρφωση χρειάζεται να αλλάξει την κουλτούρα και τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών.

2. Να γίνει αποτίμηση των θεσμών της *ευέλικτης ζώνης* και των *διαθεματικών σχεδίων εργασίας* του Γυμνασίου. Να διερευνηθεί πόσο αποτελεσματικά προετοιμάστηκαν οι εκπαιδευτικοί για να εφαρμόσουν τους θεσμούς αυτούς, σε τι ποσοστό υιοθετήθηκαν οι θεσμοί αυτοί στα σχολεία, οι εμπειρίες των εκπαιδευτικών από το θεσμό (πόσο επαρκείς αισθάνονται να αντιμετωπίσουν αυτή την πρόκληση, είναι πεισμένοι για την αναγκαιότητά τους κλπ), τι καλύτερο θα μπορούσε να γίνει στο μέλλον. Πρόταση στο ΚΕΜΕΤΕ να γίνει σχετική έρευνα στο τέλος της σχολικής χρονιάς 2007-08. Το σκεπτικό είναι ότι αν οι θεσμοί αυτοί λειτουργήσουν ικανοποιητικά, η εξάπλωση της ΠΕ θα είναι περισσότερο ικανοποιητική από ότι σήμερα και οι εκπαιδευτικοί θα μνηθούν σε άλλους τρόπους οργάνωσης της διαδικασίας διδασκαλίας και μάθησης.

3. Να *ενισχυθεί η έρευνα στο σχολικό επίπεδο*, η έρευνα δράσης από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς των σχολείων (σημαντικό ρόλο μπορούν να παίξουν οι Υπεύθυνοι ΠΕ). Να αποφασισθεί και να εφαρμοσθεί πιλοτικά σε μικρό αριθμό σχολείων η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση *εντός του ωρολογίου προγράμματος*, καθώς και να γίνει αξιολόγηση του όλου εγχειρήματος. Θεωρούμε ότι η εξέλιξη της όλης εκπαιδευτικής διαδικασίας έχει να ωφεληθεί ουσιαστικά από παρόμοιας μορφής πιλοτικά προγράμματα. Θα βοηθήσει αφενός στο να μην θεωρείται η ΠΕ κάτι «ξένο» στο ωρολόγιο πρόγραμμα που θα αφορά κάποιους λίγους, αλλά μια ανάσα, ένας ζωτικός χώρος στις σχολικές δραστηριότητες που θα προωθήσει τον κριτικό τους χαρακτήρα, και την κυοφορία νέων ιδεών και δράσεων για την ανανέωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Επιπλέον θα αποτελέσει ένα πόλο ανοίγματος του σχολείου στην κοινωνία και στη συνεργασία με τα πανεπιστημιακά ιδρύματα και τους σχετικούς φορείς κυβερνητικούς και μη.

4. Να εξετασθούν τρόποι συνεργασίας των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και των Υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, σε οργάνωση σεμιναρίων, σε παραγωγή παιδαγωγικού υλικού κ.ά.

5. Να δημιουργηθεί ομάδα εργασίας από το ΚΕΜΕΤΕ που θα εξετάσει τρόπους ενδυνάμωσης της ΠΕ στα πλαίσια της αλλαγής της εκπαίδευσης προς τη Βιωσιμότητα. Είναι προφανές ότι οι μεμονωμένες απόπειρες εισαγωγής καινοτομιών αποκτούν ουσιαστικό νόημα μόνο εφόσον έχουμε κατά νου να ασχοληθούμε και συνολικά με την εξέλιξη της οργάνωσης και λειτουργίας του συνόλου του σχολείου -whole school approach-. Αν δεν αντιμετωπίσουμε την ΠΕ ως καταλύτη αλλαγής του εκπαιδευτικού συστήματος τότε απλά «πρασινίζουμε το αναλυτικό πρόγραμμα».

---

² Αντίστοιχες κρίσιμες επισημάνσεις περιλαμβάνονται σε σχετική έκδοση του ΚΕΜΕΤΕ που ακολούθησε του Πανελληνίου θεματικού Συνεδρίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (4-5/9/2000, που οργανώθηκε από το ΚΕΜΕΤΕ στο ΚΠΕ Κλειτορίας και χρηματοδοτήθηκε από το ΥΠΕΠΘ-ΕΠΕΑΕΚ)

Εφόσον λοιπόν μας ενδιαφέρει να δούμε το πώς αλληλεπιδρά η ΠΕ με το σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και για να έχει πιθανότητες επιτυχίας μια επιχειρούμενη αλλαγή απαιτείται συνεχής παρακολούθηση και αποτίμηση της εφαρμογής της, διαφορετικά προχωράμε παρακάτω βασιζόμενοι σε διαίσθηση και ιδεολογήματα.

Γ. Η Αγωγή Υγείας.

Παρόλο που με το Ν. 2817 (ΦΕΚ 78,τ. Α΄, 14-3-00) τα προγράμματα Αγωγής Υγείας αποτελούν τμήμα των ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην πράξη δεν υπάρχει κάτι τέτοιο

Επομένως τα προτεινόμενα κατά την άποψή μας κύρια σημεία για συζήτηση είναι:

Α) Το θεσμικό πλαίσιο ένταξης όλων των καινοτόμων δράσεων και συνεπώς και της Αγωγής Υγείας στο αναλυτικό πρόγραμμα. Ο τρόπος που μέχρι τώρα ισχύει (εκτός ωρολογίου προγράμματος για τη Β/θμια Εκπαίδευση, εντός κι εκτός με διάχυση και διαθεματική προσέγγιση στα μαθήματα στην Α/θμια Εκπαίδευση) φαίνεται να έχει εξαντλήσει τη δυναμική του. Έχει πλέον κλείσει ο κύκλος αυτός της συμπληρωματικής ανάπτυξης των προγραμμάτων. Η Αγωγή Υγείας επιζητεί την οργανική ενσωμάτωση στα αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα του σημερινού σχολείου προκειμένου σήμερα να επιτελέσει κατά τρόπο αποτελεσματικό τους στόχους της και να επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές στο συνολικό παιδαγωγικό ύφος και στο σχολικό «κλίμα». Είναι πλέον προφανές και έχει καταδειχθεί ότι ένα «πρόγραμμα» μπορεί να συμβάλλει ως προς τα ανωτέρω, όχι όμως και να τα καθορίσει. Απαιτείται επομένως μετεξέλιξη της εφαρμογής του θεσμού προς την κατεύθυνση της οργανικής ενσωμάτωσης στο πρόγραμμα σπουδών του σχολείου. Η πρώτη φορά και μοναδική που γίνεται αναφορά για τους σκοπούς, τους στόχους, τη μεθοδολογία της Αγωγής Υγείας είναι στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών

Β) Στην περαιτέρω ενίσχυση και εξάπλωση του θεσμού θα συμβάλλουν κινήσεις, όπως:

α) Όλοι οι μαθητές της σχολικής μονάδας να έχουν την ευκαιρία εμπλοκής τους στις δράσεις αγωγής και προαγωγής της υγείας (έως τώρα μόνον ένας μικρός αριθμός μαθητών είχε αυτή την ευκαιρία), αφού η εφαρμογή τους είχε προαιρετικό χαρακτήρα και δεν ήταν ενσωματωμένα στο Αναλυτικό και το Ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου.

β) Οι εκπαιδευτικοί να έχουν εκπαίδευση και ανατροφοδότηση πάνω στο αντικείμενο.

γ) Να υπάρχει η δυνατότητα συνέχειας στις παρεμβάσεις για όσο διαρκεί η σχολική ζωή του μαθητή. Η αποσπασματική ενασχόληση με ένα θέμα (μόνο για μία σχολική χρονιά) π.χ. η πρόληψη εξαρτησιογόνων ουσιών, ή η ασφαλής οδική συμπεριφορά, κρίνεται ανεπαρκής, αφού σε θέματα που αφορούν στάσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες, είναι αναγκαία μία συνεχής ενασχόληση με καθορισμένο περιεχόμενο και προσέγγιση.

δ) Να υπάρχει εναλλαγή στην ενασχόληση των μαθητών με θέματα που αφορούν στην Αγωγή Υγείας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με το σαφή καθορισμό μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών των στόχων της Αγωγής Υγείας, τον καθορισμό της θεματολογίας και την ενσωμάτωσή τους στο ωρολόγιο πρόγραμμα.

ε) Να αναπτυχθεί ένα υποστηρικτικό σχολικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση προβλημάτων λειτουργικής ένταξης των μαθητών στην τάξη με στόχο τη μείωση της παραβατικότητας και της σχολικής εγκατάλειψης. Παράλληλα να υπάρξει στήριξη των εκπαιδευτικών στο έργο τους με την ενημέρωση και εκπαίδευσή τους σε θέματα επικοινωνίας, διαχείρισης συγκρούσεων, διαμεσολάβησης. Πρώτο βήμα σ' αυτή την κατεύθυνση θα είναι η πλήρης ανάπτυξη και στελέχωση των Σ.Σ.Ν και η πιθανή επέκτασή τους και στην Α/θμια Εκπ/ση.

στ) Ο σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων κάθε εμπλεκόμενου θεσμού ή φορέα & δημιουργία υποστηρικτικού πλαισίου για το θεσμό.

ζ) Ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου, των καθηκόντων και της θέσης των Υπευθύνων Αγωγής Υγείας (αλλά ταυτόχρονα και των Υπευθύνων των υπόλοιπων καινοτόμων δράσεων).

η) Η λειτουργία, η στελέχωση και τα καθήκοντα των υπευθύνων και των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων.

θ) Η διαμόρφωση πλαισίου συνεργασίας με άλλους φορείς, δημόσιους ή ιδιωτικούς.

ι) Η εκπαίδευση και επανατροφοδότηση των Υπευθύνων Αγωγής Υγείας καθώς και των στελεχών των Συμβουλευτικών Σταθμών.

ια) Η εκπαίδευση των στελεχών (Περιφερειακών Διευθυντών, Διευθυντών Α/θμιας & Β/θμιας Εκπ/σης, Προϊσταμένων Γραφείων, Σχολικών Συμβούλων, Διευθυντών σχολικών μονάδων) με στόχο τόσο τη στήριξη όσο και την ουσιαστική εφαρμογή όλων αυτών των αναγκαίων καινοτομιών στην εκπαίδευση.

ιβ) Η ύπαρξη διαδικασιών αξιολόγησης ώστε να καταγραφεί η πορεία του θεσμού.

ιγ) Ο καθορισμός των κριτηρίων επιλογής των Υπευθύνων Αγωγής Υγείας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης καθώς και των Υπευθύνων των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων.

Δ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ενιαίο Λύκειο (27 - 6-05/63447/Γ2)

Υπάρχουν μαθήματα επιλογής στις τρεις τάξεις του Ε.Λ. από τα οποία ο μαθητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει ένα μάθημα διάρκειας δύο (2) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας.

Α΄ τάξη Ενιαίου Λυκείου

Β΄ Ξένη Γλώσσα

Ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός & οι ρίζες του

Εφαρμογές Πληροφορικής

Αισθητική Αγωγή (Στοιχεία Θεατρολογίας, Μουσική και Εικαστικά)

Ψυχολογία

Β΄ τάξη Ενιαίου Λυκείου (τα μαθήματα επιλογής που ακολουθούν αφορούν σε όλες τις κατευθύνσεις)

Κοινωνική και Πολιτική οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα

Αρχές Περιβαλλοντικών Επιστημών

Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία: Ιστορία και Κείμενα

Β΄ Ξένη Γλώσσα

Στοιχεία Αστρονομίας και Διαστημικής

Σχέδιο Γραμμικό

Σχέδιο Ελεύθερο

Ιστορία Κοινωνικών Επιστημών

Θέματα Ιστορίας

Εφαρμογές Υπολογιστών

Βιολογία

Διαχείριση φυσικών πόρων

Χημεία

Σχέδιο Τεχνικό

Γ΄ τάξη Ενιαίου Λυκείου (τα μαθήματα επιλογής που ακολουθούν αφορούν σε όλες τις κατευθύνσεις)

1.	Β΄ Ξένη Γλώσσα	2
2.	Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	2
3.	Στατιστική	2
4.	Λογική: Θεωρία και Πρακτική	2
5.	Εφαρμογές Υπολογιστών*	2
6.	Ιστορία της Τέχνης	2
7.	Ιστορία των Επιστημών & της Τεχνολογίας	2
8.	Προβλήματα Φιλοσοφίας	2
9.	Νεοελληνική Λογοτεχνία	2
10.	Τεχνολογία και Ανάπτυξη	2
11.	Στοιχεία Γεωπονίας & Αγροτική Ανάπτυξη	2

12.	Βιομηχανική Παραγωγή & Ενέργεια	2
13.	Αρχές Λογιστικής	2
14.	Σχέδιο Τεχνικό	2
15.	Σχέδιο Αρχιτεκτονικό	2
16.	Τεχνολογία Υπολογιστικών Συστημάτων και Λειτουργικά Συστήματα	2
17.	Πολυμέσα – Δίκτυα	2
18.	Εφαρμογές Λογισμικού	2

Στις τάξεις Β' και Γ' Ενιαίου Λυκείου, το μάθημα επιλογής Εφαρμογές Υπολογιστών μπορεί να επιλεγεί μόνο μια φορά.

Εσπερινά Λύκεια

Α και Β Εσπερινού Λυκείου

Από τα μαθήματα επιλογής ο μαθητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει ένα μάθημα διάρκειας δύο (2) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας.

- 1 Β' Ξένη Γλώσσα
- 2 Ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός & οι ρίζες του
- 3 Εφαρμογές Πληροφορικής
- 4 Αισθητική Αγωγή (Στοιχεία Θεατρολογίας, Μουσική και Εικαστικά)
- 5 Ψυχολογία

Η Γ' τάξη του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου δεν έχει μαθήματα επιλογής.

Το μάθημα Αρχές Οικονομικής Θεωρίας είναι μάθημα επιλογής της Δ' τάξης Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου

Μουσικά Σχολεία

Στα ήδη υπάρχοντα μαθήματα επιλογής της Α' Ενιαίου Λυκείου προστίθενται τα εξής:

1. Εφαρμογές Πληροφορικής στη Μουσική
2. Ψυχολογία της Μουσικής - Ψυχοακουστική
3. Ξένη γλώσσα (Ξενόγλωσση μουσική ορολογία):

Στα ήδη υπάρχοντα μαθήματα επιλογής της Β' Ενιαίου Λυκείου προστίθενται τα εξής:

Α. στη Θεωρητική Κατεύθυνση τα παρακάτω

1. Επεξεργασία μουσικού κειμένου με Η/Υ
2. Οργανολογία Ελληνικών Παραδοσιακών Οργάνων
3. Οργανολογία Μουσικών Οργάνων Συμφ. Ορχήστρας
4. Ξένη γλώσσα (Ξενόγλωσση μουσική ορολογία)
5. Αρχαία Ελληνική Προσωδία και Μετρική

Β. στη Θετική Κατεύθυνση τα παρακάτω

1. Επεξεργασία μουσικού κειμένου με Η/Υ
2. Οργανολογία Ελληνικών Παραδοσιακών Οργάνων
3. Οργανολογία Μουσικών Οργάνων Συμφ. Ορχήστρας
4. Αρχαίοι Έλληνες Αρμονικοί Συγγραφείς
5. Στοιχειώδεις αρχές ηχοληψίας
6. Ξένη γλώσσα (Ξενόγλωσση μουσική ορολογία)

Γ. στην Τεχνολογική κατεύθυνση τα παρακάτω

1. Επεξεργασία μουσικού κειμένου με Η/Υ
2. Οργανολογία Ελληνικών Παραδοσιακών Οργάνων
3. Οργανολογία Μουσικών Οργάνων Συμφ. Ορχήστρας
4. Αρχαίοι Έλληνες Αρμονικοί Συγγραφείς

5. Ξένη γλώσσα (Ξενόγλωσση μουσική ορολογία)
6. Ανάλυση ηχητικών σημάτων με Η/Υ
7. Στοιχειώδεις αρχές ηχοληψίας
  - * Στις τάξεις Β και Γ Λυκείου, το μάθημα επιλογής Εφαρμογές Υπολογιστών μπορεί να επιλεγεί μόνο μια φορά.

Στα ήδη υπάρχοντα μαθήματα επιλογής της Γ΄ **Ενιαίου Λυκείου** προστίθενται τα εξής:

Α. στη Θεωρητική Κατεύθυνση τα παρακάτω

1. Ξένη γλώσσα (Ξενόγλωσση μουσική ορολογία)
2. Κοινωνιολογία της Μουσικής
3. Μέθοδοι λαογραφικών ερευνών για τη Μουσική
4. Λογοτεχνία και Μουσική
5. Αισθητική της Μουσικής

Β. στη Θετική Κατεύθυνση τα παρακάτω

1. Προβλήματα φιλοσοφίας της Μουσικής
2. Μουσική και Στατιστική
3. Πρωτόκολλα Ψηφιακής μουσικής επικοινωνίας
4. Στοιχεία Μουσικοθεραπείας
5. Ξένη γλώσσα (Ξενόγλωσση μουσική ορολογία)

Γ. στην Τεχνολογική κατεύθυνση τα παρακάτω

1. Πολυμέσα και Μουσική
2. Μουσικές Βάσεις Δεδομένων
3. Μουσική και Στατιστική
4. Πρωτόκολλα Ψηφιακής μουσικής επικοινωνίας
5. Εφαρμογές μουσικού λογισμικού

Μμειονοτικά Λύκεια

Από τα μαθήματα επιλογής ο μαθητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει ένα μάθημα διάρκειας δύο (2) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας.

Α΄ τάξη Λυκείου

1. Ευρωπαϊκός πολιτισμός και οι ρίζες του
2. Ψυχολογία
3. Εφαρμογές Πληροφορικής

Β΄ και Γ΄ τάξη Λυκείου

- 1 Αρχές Περιβαλλοντικών Επιστημών:
- 2 Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία
- 3 Στοιχεία Αστρονομίας και Διαστημικής
- 4 Κοινωνική & Πολιτική Οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα

* Σε κάθε μία από τις τάξεις Β΄ και Γ΄ Λυκείου, οι μαθητές υποχρεούνται να επιλέξουν ένα μάθημα επιλογής.

Λύκεια Ειδικής Αγωγής

Σε κάθε μία από τις Α , Β και Γ Τάξεις των Λυκείων ειδικής αγωγής οι μαθητές υποχρεούνται να επιλέξουν ένα μάθημα επιλογής από αυτά που αναφέρονται ανά τάξη στην ΥΑ Γ2/4658/7-9-01 «Ωρολόγια προγράμματα για τις τρεις τάξεις του Ενιαίου Λυκείου».

* μέλη ομάδας εργασίας *KEMETE*